

3. Вознюк Л. В. Гуманістичні засади інноваційної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: управлінський аспект : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л. В. Вознюк. – Кіровоград, 2008. – 223 с.

4. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : [монографія] / І. А. Зязюн. – Київ; Черкаси : [б. в.], 2008. – 608 с.

Кордонська А.В.

*голова циклової комісії,
спеціаліст вищої категорії, старший викладач;*

Дрючило О.А.

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Бережна Г.М.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
Могилів-Подільський технолого-економічний коледж
Вінницького національного аграрного університету*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ В КОЛЕДЖІ

Соціально-економічні зміни в Україні спричинили виникнення цілої низки проблем, пов'язаних із традиційним підходом до навчання у вищій школі. При традиційному навчанні студенти часто є пасивними учасниками процесу, які формально сприймають інформацію, не отримують необхідної мотивації в опануванні нового матеріалу, у підвищенні свого фахового рівня.

Актуальним є впровадження сучасних методів проведення практичного заняття, головними перевагами яких є орієнтація на співробітництво викладача і студента, оптимальне співвіднесення теоретичних засад та практичного опанування спеціальності, активний самостійний пошук, творчий підхід до навчальної діяльності, створення особливої емоційної атмосфери, опора на самооцінювання та самокритичне ставлення до рівня особистої підготовки.

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно

до сформульованих завдань. Форми проведення практичних занять у вищій школі розглядали науковці: А.М. Смолкін – методи активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів системи підвищення кваліфікації; П.М. Щербань – активні методи підготовки майбутніх спеціалістів; особливості активного навчання, класифікацію методів та методичні вказівки щодо їх впровадження дають Ю.С. Арутюнов, М.М. Бірштейн, В.Н. Бурков.

Кожна навчальна дисципліна в коледжі потребує окремого особливого підходу до впровадження сучасних методів активного навчання. Значних зусиль та творчого підходу вимагає розробка змісту та форми опорних конспектів, сценаріїв ситуаційно-рольових та ділових ігор, візуального супроводження, допоміжних матеріалів, системи оцінювання тощо.

Основними функціями практичних занять є: поглиблення та уточнення знань, здобутих на лекціях і в процесі самостійної роботи; формування інтелектуальних умінь та навичок планування, аналізу і узагальнень, вироблення навичок управління і користування нею; накопичення первинного досвіду; формування вміння аналізувати; оволодіння науковим апаратом роботи з джерелами; формування вміння робити соціологічні оцінки тощо.

У своїй роботі практикуємо такі *групи практичних занять*:

1. *Ознайомчі практичні (лабораторні) роботи.* Передбачають вони формування вмінь і навичок необхідних для виконання різних видів практичних робіт.

2. *Підтверджуючі практичні роботи.* Виконуючи їх, студент отримує підтвердження правильності викладених на лекціях теоретичних знань.

3. *Частково-пошукові практичні заняття.* На таких заняттях студенти мають більше можливостей для творчої роботи. У методичних вказівках до такої роботи вказана лише мета, наявне лабораторне обладнання, порядок його взаємодії, а також план досліджень та орієнтовний перелік питань.

4. *Дослідні практичні роботи.* У таких роботах студентам задають лише мету дослідження; усі інші етапи її виконання вони планують самі. Цей вид доручають бригадам під керівництвом студентів з яскраво вираженими творчими здібностями.

Практичні заняття значною мірою забезпечують відпрацювання умінь і навичок прийняття практичних рішень в реальних умовах виробництва, що ґрунтуються на теоретичній основі, розвивають

логічне мислення, вміння аналізувати явища, узагальнювати факти, сприяють регулярній і планомірній самостійній роботі у процесі вивчення дисципліни.

Практичне заняття спрямоване передусім на поглиблення і розширення знань, здобутих на лекціях, або з першоджерел чи різних видів посібників, а також на оволодіння методикою роботи з науковим матеріалом і найтипівішими для певної дисципліни практичними навичками, що вимагає чіткого, продуманого планування. Планування практичних занять ґрунтується на навчальних планах і програмах, в яких передбачено графік навчального процесу, що забезпечує наступність, систематичність і послідовність навчання; перелік навчальних дисциплін та їх розподіл в часі і формах занять; перелік питань змісту курсу, час, що відводиться на виконання усіх видів занять; форми і терміни звітності студентів. Методика практичних занять може бути різною залежно від досвіду і методичних концепцій викладача. Важливо, щоб вона активізувала навчально-пізнавальну діяльність студентів, сприяла формуванню навичок і умінь, поглибленню знань з курсу. Усе це передбачає продуману підготовку до практичної роботи викладача. Йдеться про перегляд програми, підручника, посібників, інструкцій і методичних розробок з теми практичної роботи, що дає змогу викладачеві внести в роботу елементи нового, уточнити зміст звіту і контрольних запитань, перевірити готовність матеріалів, необхідних для практичної роботи.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами теоретичними положеннями, завданнях різної складності для розв'язування їх студентами на занятті та необхідних дидактичних засобів. Підготовка до занять здійснюється за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студента. Особливо важливо, щоб студент усвідомив тему і завдання роботи, від чого залежить ступінь зацікавленості нею.

Важливою для успішного проведення практичних занять є підготовка інструкцій, методичних розробок. Інструкція, як правило, містить номер роботи та її назву, мету роботи, короткі теоретичні відомості; опис установки і методик, робоче завдання (план виконання роботи, методик, оброблення даних); контрольні запитання, список рекомендованої літератури. Однак такі інструкції надто спрощують роботу студента. Тому необхідно розробляти такі

інструкції, які б сприяли формуванню самостійності студента, звичайно під керівництвом викладача. На початку кожного практичного заняття доцільно декілька хвилин відводити для перевірки готовності студентів до роботи. Тематика і плани проведення практичних занять із переліком рекомендованої літератури заздалегідь доводяться до відома студентів. Студенти згідно з тематичним планом самостійно опрацьовують лекційний матеріал, рекомендовану літературу. За потреби – готують необхідні дидактичні матеріали і виконують домашні завдання.

У своїй роботі практикуємо використання на практичних заняттях методів інтерактивного навчання. В основі інтерактивних методів лежать діяльність учасників та групова взаємодія. Вони необхідні для того, щоб: порушити монотонність і поживити практичні заняття; сприяти формуванню партнерських відносин; розвивати співпрацю, творчість; забезпечити орієнтацію навчання на практичну професійну діяльність; залучити до співпраці широку аудиторію студентів академічної групи. Суть інтерактивності вводить елемент непередбачуваності. Це означає, що використання інтерактивних методів, алгоритм їх реалізації модифікується відповідно до вимог конкретної навчальної ситуації. Такими методами можуть бути: лекції-презентації; дискусії; тренінги; ділові і рольові ігри; моделювання ситуацій; мозковий штурм; «Човник»; «Снігова куля»; «Килимок ідей»; «Ажурна пилка»; «Карта-панорама процесу»; «Карусель» тощо.

Подаємо орієнтовний перелік форм проведення практичних занять, які використовує в навчальному процесі: заслуховування міні-доповідей; аналіз інноваційних програм, проектів (міні-захист); ретроспективний аналіз явищ (реферат); аналіз ситуацій; складання анотацій та написання рецензій; заповнення таблиць; творчий захист проектів у мікрогрупах; конкурс на кращий проект; ділова гра; рольова гра; диспут; розробка тематичних картотек (ігор, унаочнення); демонстрація; аналіз і розробка демонстраційних та ілюстративних матеріалів (рекламної, інформаційної продукції, відеороликів тощо); розробка та презентація сценаріїв; захист авторських проектів. Важливе значення для практичних занять має використання активних методів навчання: *неімітаційних* (дискусії, екскурсії, виїзні заняття), *імітаційних неігрових* (аналіз конкретних ситуацій, вирішення виробничих завдань, розбір документації, дії за

інструкцією), *імітаційних ділових, рольових ігор, ігрового проектування.*

Активність студентів на практичних заняттях зростає за умови, що їхня діяльність здійснюється в процесі пошуку шляхів додаткового засвоєння теоретичних знань. У них формуються практичні навички і уміння у вирішенні певних завдань, закріплюються і вдосконалюються вже наявні уміння, розвивається здатність самостійно використовувати весь багаж знань для вдосконалення певних дій тощо. Кожне заняття доцільно закінчувати коротким висновком і рекомендаціями викладача щодо подальшої роботи. У такому разі практичні заняття сприятимуть створенню перспективи в роботі студентів.

Отже, ефективність практичного заняття залежить від вміння викладача володіти увагою студентів, впроваджувати елементи нетрадиційності в навчальний процес, здійснювати диференційований підхід при підборі груп для спільної діяльності на практичних заняттях, забезпечувати пряме та опосередковане керівництво.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К.: Академія, 2001. – С. 324–351.
2. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.
3. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
4. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / Пометун О.І. – К., 2007. – 144 с.
5. Смолкін А.М. Методи активного навчання / А.М. Смолкін. – К., 1997. – 207 с.